

Ilmastonmuutoksen riskien hallinta ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvä vastuunjako

Ilmastonmuutos synnyttää erilaisia riskejä

Ilmastonmuutos aiheuttaa vakavia riskejä luonnon ja ihmisten hyvinvoinnille kaikkialla maailmassa. Ilmastonmuutos paitsi muuttaa hitaasti vallitsevia luonnonoloja myös lisää poikkeuksellisten sääilmiöiden esiintymistiheyttä ja voimakkuutta. Nämä vaikutukset säteilevät suoraan ja välillisesti yhteiskunnan eri sektoreille ja lisäävät osaltaan ihmistoimintaan ja yleiseen hyvinvointiin kohdistuvia riskejä. Ilmastonmuutokseen tulee sopeutua. Ilmastolain mukaan sopeutumisella tarkoitetaan toimia, joilla varaudutaan ja mukaututaan ilmastonmuutokseen ja sen vaikutuksiin sekä toimia, joiden avulla voidaan hyötyä ilmastonmuutokseen liittyvistä vaikutuksista.

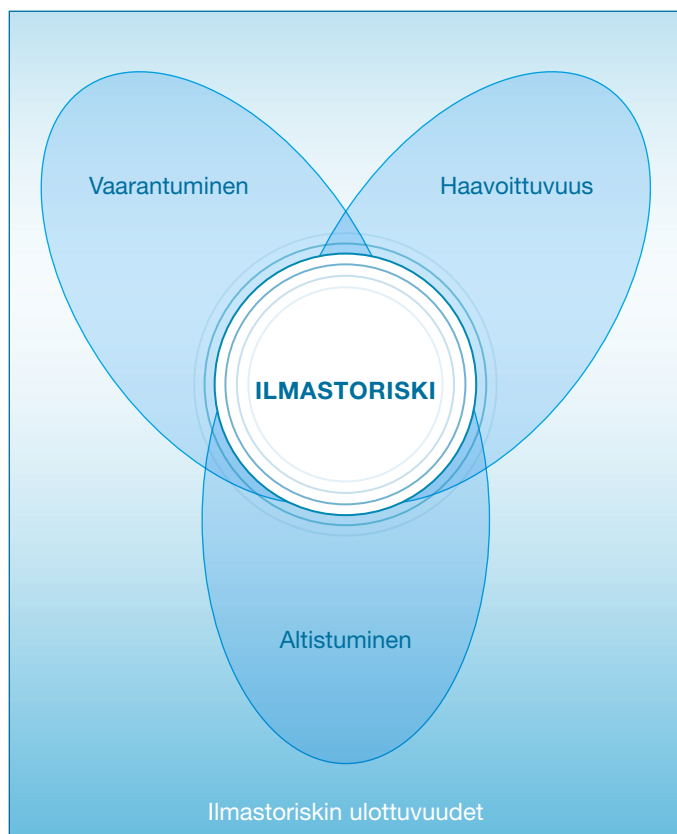
Ilmastonmuutoksen riski rakentuu kolmesta tekijästä

Ilmastonmuutoksen aiheuttama riski määritellään kolmen tekijän avulla: vaarantuminen, altistuminen ja haavoittuvuus. **Vaarantuminen** tarkoittaa ilmastonmuutokseen liittyvää fyysistä tapahtu-

maa tai kehitystä ja sen aiheuttamaa haittaa. **Altistuminen** viittaa siihen, mille taholle haitalliset vaikutukset kohdistuvat, kuten ihmisiin, ekosysteemeihin, omaisuuteen tai laajemmin taloudellisiin, sosiaalisiin tai kulttuurisiin seikkoihin. **Haavoittuvuus** tarkoittaa puolestaan vaikutuksen kohteen herkkyyttä ja sopeutumiskykyä vaarantumisen sattuessa.

Yksilöiden vastuu kasvaa

Ilmastolliset riskit syntyvät usein pitkien päätöksentekoketjujen ja kehityskulkujen seurauksena, ja niihin vaikuttavat useiden eri toimijoiden tekemät ratkaisut. Vastuut sopeutumistoimien toteuttamisesta ja niiden kustannusten kohdentumisesta vaihtelevat valittujen keinojen mukaan. Monissa maissa on ollut erilaisia tukijärjestelmiä poikkeuksellisten olojen, kuten tulvien, satovahinkojen ja maanvyöryjen seurausten lieventämiseksi. Suomen kansallinen sopeutumis suunnitelma linjaa, että yleisesti vastuu sopeutumisesta ja siitä aiheutuvista taloudellisista kustannuksista on ensisijaisesti ilmatoriskille alttiin toiminnan harjoittajalla tai omaisuuden omistajalla tai haltijalla. Täten yksilöiden vastuu kasvaa, samalla kun valtion rooli asiassa pienenee.

POLITIIKKASUOSITUS

1. Suomessa olisi hyvä tehdä kattava ilmatoriskiarviointi, jossa tarkastellaan ilmastonmuutoksen vaikutuksia yhteiskunnassa
2. Tarvitaan laaja yhteiskunnallinen keskustelu eri toimijoiden, julkishallinnon, yritysten ja kansalaisten kesken erilaisten riskinäkemyksien yhteensovittamiseksi ja siedettävien riskitasojen määrittämiseksi ja hyväksymiseksi sopeutumistoimien perustaksi
3. Kansallisella ja alueellisella tasolla on tärkeää tunnistaa toimia, joilla voidaan parhaiten sopeutua poikkeustilanteisiin sekä toimia, joilla voidaan minimoida poikkeustilanteiden haittavaikutuksia tilanteiden aikana tai niiden jälkeen
4. Erilaisten sopeutumistoimien suunnitteluun ja toteutukseen liittyvät vastuut tulisi selkeyttää